

Državni izpitni center

M 1 4 1 5 6 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 5. junij 2014

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Antična rimska arhitektura**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon ♦ Kolosej/Flavijski amfiteater 	Dve navedbi za 1 točko.
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon je bil tempelj, posvečen vsem bogovom/sakralna. ♦ Kolosej je bil amfiteater/arena, namenjen gladiatorskim bojem/posvetna. 	Dve navedbi za 1 točko.
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon je središčno (centralno) zasnovana arhitektura, tloris v obliki kroga. ♦ Kolosej je v obliki elipse. 	Dve navedbi za 1 točko.
	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe stavbi sta zgrajeni iz različnih materialov, opeke, kamna in betona. ♦ Na Panteonu opazimo monolitne korintske stebre, na Koloseju se v vsakem nadstropju na polstebrih pojavi drugačen stebri red. ♦ Medtem ko je Panteon pokrit s kupolo z odprtino, je bila Kolosejeva arena brez strehe – tribune je pokrival velarij. ♦ Kolosej je zgrajen v več nadstropjih, v vsakem je 80 lokov. Panteonova zunanjsčina ni členjena; arhitekturni členi so preneseni v notranjščino. 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ lok ♦ obok ♦ kupola ♦ steber ♦ slop ♦ timpanon 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Bazilika je bila v starem Rimu namenjena trgovanju in javnim shodom, sodišče. 	
	3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ triladijska longitudinalna zgradba ♦ glavna ladja je še enkrat širša in višja kakor stranski ladji ♦ zaključuje se z apsidno, s kipom cesarja ♦ ima poseben tip osvetlitve – t. i. bazilikalna svetloba (skozi okna glavne ladje) ♦ bogato okrašena notranjost 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Iz rimske bazilike se razvije prva krščanska cerkev. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ beton, cement	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	1	♦ slavalok ♦ slavilni steber	Dve navedbi za 1 točko.
	1	♦ Služila sta povečevanju cesarja, politični propagandi.	
Skupaj	2		

2. naloga: Portret od antike do renesanse

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ Maska poskuša ohraniti večno podobo pokojnika, k temu pritrjuje tudi izbira materiala.	
	1	ena od: ♦ Na obrazu maske opazimo težnjo po realistični upodobitvi obraza. ♦ Maska označuje položaj pokojnika. ♦ Maska je pripisana kralju Agamemnonu. ♦ Obraz na maski izraža težnjo po prepoznavnosti. ♦ Gre za upodobitev resnične osebe, pokojnika, ki je lahko stilizirana, tipizirana, idealizirana.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	ena od: ♦ Aleksander Veliki ♦ cesar Hadrijan	
	1	ena od: ♦ Vidimo obraz mladeniča s poudarjenimi razmršenimi kodri in zasanjanim pogledom. Na obrazu se kaže mladeniška idealna lepota, silovitost izraza dopolnjujejo dinamični lasje, na izrazu posebna zamaknjenost (patos). ♦ Cesar je predstavljen doprsno (busta), oblečen je v vojaški oklep, kar ga označuje kot vojaškega vodjo. Obraz je širok in poln, gladek obraz je v kontrastu s kodrastimi lasmi in brado. Brada ga označuje kot filozofa in čistilca klasične grške kulture. Na glavi ima hrastov venec, najvišji častni znak imperatorja.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Upodobitvi povečujeta posameznika, njuni osebnosti. ♦ Upodobitvi ne sledita toliko resničnosti, realnosti podobe, ampak poudarjata posamezne lastnosti upodobljenca (mladost, lepoto, modrost, vzišenost). ♦ Gre za upodobitvi, ki sledita željeni javni podobi in odlikam upodobljenecv. ♦ Posameznika na upodobitvah sta polepšana. 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Portret utrjuje javno podobo posameznikov, torej njuno navzočnost in oblast. ♦ Takšni portreti so namenjeni politični propagandi. ♦ Povečevanje cesarja. 	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ atribut	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ krona ♦ žezlo ♦ vladarsko jabolko ♦ prestol ♦ bogata vladarska oblačila ♦ votivna arhitekturna veduta ♦ nimb 	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ dedikacijski portret ♦ donatorski portret ♦ asistenčni portret 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ na stenah notranjosti cerkva ♦ na oltarjih ♦ v rokopisih 	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Gre za dopasno upodobitev postavljeno za mizo ali okensko polico. ♦ Oseba je postavljena v polprofil (tričetrtinski profil). ♦ Portretiranec je oblečen v črn plašč, podložen s krznom, in na glavi ima značilno moško sodobno pokrivalo. ♦ Za njim je naslikan klasični arhitekturni element, pilaster, dekoriran z akantom in kompozitnim kapitelom s figuro sirene. ♦ Za upodobljencem je zavesa, ki odstira pogled v interier, s knjižno polico in stekleno čašo. ♦ Uporabljene so oljne barve. ♦ Ozadje kot kulisa, natančna izdelava detajlov. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Portret kaže omikanega in izobraženega gospoda, učenjaka. ♦ Knjige, grška transkripcija, klasični arhitekturni element kaže njegovo zanimanje za klasično kulturo ali namiguje na njegovo klasično izobrazbo. ♦ Krzneni plašč govori o njegovi značajski plemenitosti ali premoženju. ♦ Steklena posoda, v katero se lovi svetloba, odseva njegove vrline (ponižnost, čistost, poštenost, častnost). ♦ Upodobljen je znameniti humanist Erazem Rotterdamski. ♦ Portret izobraženca. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.7	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ učenjaki ♦ misleci ♦ trgovci ♦ bankirji ♦ diplomati ♦ najemniški vojskovodje/condottieri ♦ bogati meščani 	

3. naloga: Bizantinska umetnost

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Hagia Sofia/Božja modrost ♦ Istanbul/Carigrad/Bizanc/Konstantinopel 	Ena navedba za 1 točko, skupaj 2 točki.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Značilnosti bizantinske umetnosti prevzamejo pravoslavne dežele zaradi vere. ♦ Obseg bizantinskega cesarstva se je v stoletjih zelo spreminjal, zato se je v posameznih deželah zelo močno utrdila tradicija njihove umetnosti, še posebno v tistih, ki so bile politično in gospodarsko povezane z Bizancem. 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Srbija ♦ Kosovo ♦ Makedonija ♦ Rusija ♦ Bolgarija ♦ Italija ♦ Gruzija ♦ Armenija ♦ Turčija ♦ Grčija 	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ centralni tloris kvadratne osnove z grškim križem ♦ petkupolna zasnova ♦ dvobarvna, opečnata ali kamnita gradnja ♦ preprosto členjena zunanost z malo dekorativnimi elementi v nasprotju z bogato slikarsko dekorirano notranjostjo ♦ stopnjevano središče z glavno kupolo nad križiščem obeh krakov ♦ ritmično ponavljanje arhitekturnih elementov z ornamentalnimi polji ♦ nadaljevanje tradicije rimske, helenistične in zgodnjekrščanske arhitekture 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ slonovina, ki je prevlečena čez kovino	
	1	♦ rezbarjenje, rezljanje	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ bogata in poudarjena dekorativnost ♦ figure imajo antična oblačila in pričeske ♦ način upodobitev golih teles ♦ razgibanost kompozicije, dinamika teles ♦ klasičen mitološki motiv ♦ motiv z mitološko zgodbo Evrope in Zeusa ♦ uporaba in nagnjenost k razkošnim materialom 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ ploskovita podoba ♦ zlato ozadje, brezprostorskost ♦ figura postavljena v togo držo, obraz ima poudarjene oči ♦ draperija je stilizirana, dekorativna ♦ poudarek na očeh in izrazu ♦ tehnika je tempera in pozlata na leseni podlagi 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ obrazi in kretnje postanejo mehkejši, bolj izrazni in človeški (priljudni) ♦ figure postanejo bolj telesne, voluminozne ♦ slikar deloma vzpostavlja iluzijo globine ♦ večbarvni kolorit ♦ večji naturalizem, skladnejši proporci 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.7	1	ena od: ♦ To je posebno čaščena nabožna podoba, ikona, in igra pomembno vlogo v pravoslavni liturgiji. ♦ Predstavlja sveto podobo, s katero vernik vzpostavlja osebni stik s svetim. ♦ Podoba predstavlja Marijo z detetom kot božjo mater in zaščitnico ljudi, vez med nebesi in zemljo.	

4. naloga: Gotsko kiparstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	5	♦ 1 Marijina smrt ♦ 2 Kipi ustanovnikov, donatorski portret, plemiči ♦ 3 Poslednja sodba ♦ 4 Marija Zaveznica s plaščem ♦ 5 Pieta/Sočutna	Vsak pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	3	tri od: ♦ obrazni realizem ♦ S-linija ♦ bogato nagubana draperija ♦ razgibanost ♦ čustvena izraznost ♦ eleganca ♦ lepi obrazi ♦ gotski kontrapost ♦ proporci spotegnjeni ♦ podaljšana figura	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	3	tri od: ♦ pročelje ♦ timpanon ♦ preklada ♦ kapiteli ♦ friz ♦ slopi ♦ arhivolte ♦ podboji ♦ delilni stebri ♦ konzole	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ polikromacija/polihromacija	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	♦ Marija pod svojim plaščem ščiti in varuje vse stanovce pred vojno, Turki, nesrečami in boleznimi	
	1	♦ Ptujška Gora, glavni oltar	
	1	♦ 1410–1420, mednarodni gotski slog, začetek 15. stoletja	
Skupaj	3		

5. naloga: Poznavanje arhitekture, renesansa

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	3	tri od: ♦ Alberti ♦ Brunelleschi ♦ Bramante ♦ Michelangelo ♦ Vasari ♦ Michelozzo ♦ Palladio	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	3	tri od: ♦ naslon na antične motive ♦ upoštevanje razmerja zlatega reza ♦ jasnost ♦ preglednost ♦ polkrožni loki ♦ ravni stropovi ♦ centralni tlorisi ♦ simetrija ♦ geometrijske predloge ♦ teorija arhitekture po Vitruviju ♦ rustika na fasadi	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ palača Rucellai, Firenze	Dve navedbi za 1 točko.
	1	ena od: ♦ polkrožna okna ♦ stilizirana rustika ♦ oblike pravilnih geometrijskih teles ♦ uravnoteženo razmerje med vertikalnimi in horizontalnimi prvinami ♦ venčni zidec	Za pravilen odgovor 1 točka.
	1	ena od: ♦ stebni redi ♦ polkrožni lok	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ manierizem, pozna renesansa	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	dve od: ♦ pluralizem arhitekturnih elementov ♦ beg v prostor ♦ slepa okna ♦ nosilni arhitekturni deli, ki ne nosijo ničesar ♦ zanikanje kanona visoke renesanse ♦ ponavljanje enakih arhitekturnih elementov ♦ strah pred praznim prostorom, nasičenost arhitekture z arhitekturnimi elementi	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	♦ grad Krumperk	
	1	♦ mestna hiša v Mariboru	
	1	♦ vrata Muda v Kopru	
Skupaj	3		

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Prepoznavanje umetniških del, barok

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	3	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Robbov vodnjak/Vodnjak treh kranjskih rek; 1751/sredina 18. stoletja; Francesco Robba ♦ stolnica sv. Nikolaja; 1701–1706/začetek 18. stoletja; Andrea Pozzo, F. Bombasi, Jugovic, G. Maček 	Tri navedbe za izbrani spomenik

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	2	Podobnosti: dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ oba sta vodnjaka ♦ oba sta baročna ♦ oba upodabljata rečna božanstva ♦ oba vsebujeta obelisk 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	Razlike: dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Robbov kaže tri rečna božanstva oz. personifikacije treh rek, Berninijev pa štiri reke in celine. ♦ Robbov obelisk je trikotnega prereza, Berninijev pa štirikotnega. ♦ Robbov stoji na stičišču treh ulic, Berninijev na pravokotnem trgu. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ iluzionistična poslikava	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ ustvarja iluzijo podaljšanja realnega prostora ♦ ustvarja iluzijo pogleda v nebo ♦ skupaj z arhitekturo ustvarja celotno umetnino ♦ drzne skrajšave teles in arhitekturnih členov ♦ razgibanost ♦ dramatičnost ♦ chiaroscuro 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ grad Brežice (dvorana, stopnišče) ♦ grad Slovenska Bistrica (dvorana, kapela) ♦ Ljubljanska stolnica ♦ semeniška knjižnica v Ljubljani ♦ cerkev sv. Petra v Ljubljani ♦ dvorec Štatenberg (dvorana) ♦ dvorec Dornava (dvorana) ♦ Sladka Gora ♦ Kodeljevo ♦ Celjski strop 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ emonske škofe	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	3	tri od: ♦ prižnica ♦ oltar ♦ nagrobnik ♦ korne klopi ♦ katedra ♦ orgle	
Skupaj	4		

2. naloga: Romantika v slikarstvu

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	3	♦ 1. domoljubje, meščanska revolucija 1830, zgodovinski dogodki, sočasno politično dogajanje, dramatika, gledališče ♦ 2. literatura, skrivnostna preteklost, orientalizem (eksotične dežele), Byronova pesnitev, asirska zgodovina ♦ 3. brodolom, izjemen resnični dogodek, časopisna novica, dokumentarnost	Vsak pravilen odgovor 1 točka, skupaj največ 3 točke.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	3	slika 1 tri od: ♦ Slika je nastala po resničnih dogodkih, revoluciji 28. julija 1830. ♦ Je ena najznamenitejših slik, ki govorijo o uporu. ♦ Vstajo je upodobil kot izraz pravice slehernika, da lahko odloča o osebni svobodi in se upre izkoriščanju. ♦ Na sliki so ljudje na barikadah: Svoboda je mlada ženska, ki vihti trobojnico, na njeni levi so delavec s sabljo v roki, obrtnik s puško in cilindrom ter kmet, ki kleči Svobodi ob nogah. V ozadju je študent s čepico. ♦ V ozadju se skozi oblak dima vidi pariška stolnica Notre Dame. Ženska je torej posebitev Svobode, ki vodi francosko ljudstvo. Postavljena je na vrh piramidalne kompozicije, ki raste iz gomile žrtev revolucije. slika 2 tri od: ♦ Slika je nastala na osnovi Byronove drame o asirskem vladarju. ♦ Kralj je izgubil bitko, zato je dal uničiti vse svoje dragocenosti. ♦ Gre za skupinski samomor (umor), služabniki pred kralja na grmado kopičijo vse njegovo bogastvo in podanike. ♦ Delacroix je v sliko vključil orientalizem, kot ga je razumela takratna družba: neusmiljeni princ, sužnji, žrtve. ♦ Sardanapal je edini sredi pokola živ in čaka	Za en pravilen odgovor 1 točka.

		čašo s strupom. ♦ Samomor je priljubljena romantična tema, vendar je šel Delacroix s skupnim samomorom za okus tedanje družbe predaleč.	
--	--	--	--

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	2	dve od: ♦ Temeljni izrazni sredstvi sta barva in svetloba, ki imata tudi pomembno sporočilno vrednost. ♦ Poudarjena je subjektivnost. ♦ Človek je v odnosu do narave majhen, minljiv, prevladuje mogočnost narave. ♦ Atmosfera, ustvarjena s svetlobo in barvo. ♦ Dramatičnost narave.	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ bidermajer	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	3	tri od: ♦ Številni portreti imajo v bidermajerju statusni pomen. ♦ Središče celotnega dogajanja je meščanski salon z vso svojo opremo – značilnim pohištvom. ♦ Osebe so videti zadovoljne in uspešne, živijo srečno družinsko življenje. ♦ Pomembna je izobrazba (mož drži v rokah knjigo – lahko razberemo njegov poklic), značilni so še nakit, razkošna modna oblačila. ♦ Osebe poudarjajo svoj uspeh v družbi, premožnost. ♦ Portreti so videti reprezentativni, osebe so uglajene.	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	3	tri od: ♦ Pri romantičnem razpoloženju so ideali nezdružljivi s stvarnostjo, zato se posameznik zateka v naravo. ♦ Romantični slikarji izhajajo iz posameznikovega osebnega doživljanja in odnosa do sveta, poudarjajo notranja občutja, stanja. ♦ V ospredju je samotnost in majhnost človeka v prostranstvu pokrajine, veličastje in skrivnostnost dogajanja (meglice, oblaki). ♦ Romantični slikarji krajino idealizirajo, povečujejo, z njo izražajo človekov odnos do sveta, njegovo čustveno doživljanje, v njej najdejo metafizične razsežnosti, elementi krajine imajo simbolni pomen. ♦ Človek se v romantični krajini izgubi, njegova fizična majhnost je hkrati odsev majhnosti človeka v odnosu do narave, kozmosa.	Za en pravilen odgovor 1 točka.

3. naloga: Postimpresionizem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kompozicijo sestavlja tihožitje iz posodja, sadja in cvetja. ♦ Na mizi pred temnim ozadjem so razvrščeni krožnik z limonami, košarica s pomarančami s cvetom in srebrni krožnik s čašo vode ter vrtnico. ♦ Poudarjen je izrazit chiaroscuro, s temnega ozadja se izrisujejo predmeti, osvetljeni z mehko svetlobo. ♦ Predstavljena je fizična narava predmetov, njihova snovnost, predvsem teksture njihovih različnih površin. ♦ Predmeti delujejo statično in meditativno. ♦ Predmeti so naslikani natančno in realistično. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slikar ignorira teksturo površin na predmetih in zavrača pravila linearne perspektive. ♦ Predmeti so naslikani iz različnih pogledov, poliperspektiva. ♦ Razvidne so poteze čopiča in barvni nanosi. ♦ Predmete slikar poenostavlja na osnovne geometrijske oblike. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe sliki prikazujeta krajino/pejsaž. ♦ Obe sliki prikazujeta dramatično razpoloženje v krajini (porajajoča se nevihta in vznemirjena jata krokarjev ali vran). ♦ Obe sliki kažeta napetost, slutnjo pred porajajočim se dogodkom, zato vzbujata intenzivna močna čustva. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Poteze čopiča in barvnih nanosov na sliki 4 so razvidne, na sliki 3 pa ne. ♦ Poteza slikarja na sliki 4 je skicozna in energična, na sliki 3 so poteze natančne in tehnično dovršene. ♦ Linije na sliki 4 so grobe, ni mehkega senčenja, ni pravilne perspektive, na sliki 3 so linije mehke, mehko senčene, perspektiva je pravilna. ♦ Barve slike 4 niso mešane, ampak so nanešene čiste, neposredno na platno, barve na sliki 3 so mešane na paleti. ♦ Na sliki 4 so debeli pastozni nanosi (impasto), ki ustvarjajo hrapavo površino slike, na sliki 3 pa so nanešeni tanki nanosi barve, površina slike je gladka in ima visok sijaj. ♦ Oblike motina na sliki 4 se podrejajo subjektivnemu doživljanju, ki podobo krajine izkrivljajo, na sliki 3 je krajina naslikana natančno in realistično. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Figure so postavljene v profilu, delujejo toge, nenaravne. ♦ Figure so postavljene v mirne dostojanstvene drže, delujejo poglobljene vase in meditativno zatopljene. ♦ Figure delujejo nekoliko geometrijske in monumentalne. ♦ Na sliki je čutiti svečano, obredno in brezčasno razpoloženje. ♦ Kompozicija je strogo matematično preišljena in skladno zasnovana. ♦ Motiv je žanrski. ♦ Predstavlja preživljanje prostega časa Parižanov na otoku La Grande Jatte na reki Seni. ♦ Poenostavljeni, stilizirani elementi. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slikar upošteva fiziologijo vida in optičnega mešanja barv. ♦ Na podlagi znanstvenih dognanj analize sončnega spektra in teorije barv. ♦ S kontrastiranjem čistih barv na platnu doseže posebne optične efekte. 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ pointilizem, slikanje s pikami, slikanje s konico čopiča ♦ divizionizem, sestavljanje barv iz kontrastiranja čistih barv 	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ umetnost ljudstev Pacifika in Oceanije	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ poudarjena močna linija ♦ velike barvne ploskve ♦ intenzivne barve, ki jih uporablja simbolno ♦ poenostavljene oblike ♦ ploskovitost ♦ združevanje prizorov v celoto 	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	1	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Van Gogh ♦ Cézanne ♦ Seurat ♦ Gauguin 	Dve navedbi za 1 točko.

4. naloga: Zgodovinske avantgarde

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ 1900–1930/prva tretjina 20. stoletja	
	3	tri od: ♦ kubizem ♦ fauvizem ♦ futurizem ♦ ekspresionizem ♦ konstruktivizem ♦ dadaizem ♦ nadrealizem	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	2	dve od: ♦ poruši perspektivično upodabljanje ♦ zgradi nova konceptualna načela ♦ razstavlja predmete na geometrijske oblike ♦ pomnoži kote gledanja na sliko ♦ vpelje kolaž kot novo tehniko ♦ deformira obliko pod vplivom afriške umetnosti	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	1	ena od: ♦ Pablo Picasso ♦ Georges Braque	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	♦ portret	
	1	♦ Srečko Kosovel	
	1	♦ linorez, grafika	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	2	dve od: ♦ sanje ♦ podzavest ♦ avtomatizem ♦ naključne asociacije	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	♦ Barva, oblika, kompozicija, formalni elementi postanejo vsebina, ploskev in volumen spregovorijo o čustvenem stanju umetnika.	
	1	♦ abstraktna umetnost	
	1	♦ Vasilij Kandinski	
Skupaj	3		

5. naloga: Moderna arhitektura na Slovenskem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ funkcionalizem ♦ nasprotovanje dekorativnosti ♦ oblika sledi funkciji ♦ uporaba industrijsko izdelanih elementov ♦ prekinitev s tradicionalnim pojmovanjem arhit. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ jeklo ♦ železobetone ♦ steklo 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	1	♦ zaradi industrializacije	
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ potres leta 1895	
	1	♦ secesija: Maks Fabiani	
	1	♦ iskanje nacionalnega sloga: Ivan Vurnik, Jože Plečnik	
	1	♦ Vladimir Šubic	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ Jože Plečnik	
	2	♦ Praga ♦ Dunaj	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ Edvard Ravnikar	
	1	♦ Trg republike	
Skupaj	2		

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3. 3. 2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2014 – Umetnostna zgodovina).

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o izbranem likovnem delu	ime umetnika, naslov izbranega likovnega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost in umestitev v slogovno obdobje	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti likovnega dela	0 točk	4 točke
	opis motiva in navedba ter opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (barva, svetloba, perspektiva, prostornina, masa) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in strukturo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3–4 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti likovnega dela	0 točk	4 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3–4 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost; primerjava spomenikov	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	4 točke
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano likovno delo; razlaga in primerjava nista jasni	1–2 točki	
	celovita navedba okoliščin in smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi ter jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna	3–4 točke	
5. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do likovnih del ni naveden	0 točk	4 točke
	zapis odnosa o izbranih likovnih delih	1–2 točki	
	smiselna opredelitev odnosa do izbranih likovnih del z utemeljitvijo	3–4 točke	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Iktin (arhitekt), Kalikrat (stavbni mojster) in Fidija (nadzornik gradbenih in kiparskih del) ♦ Partenon ♦ Atene, Akropola ♦ 447–432 pr. n. št/5. stol. pr. n. št ♦ veliko svetišče (dolgo 69,5 m, široko 30,9 m) ♦ grška klasična umetnost
2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Partenon je dorski tempelj, ki stoji na stopničasti pravokotni ploščadi. Slednjo po vseh stranicah obdajajo dorski stebri. Na krajši stranici pravokotnika jih je osem, na daljši sedemnajst. ♦ Pri gradnji templja so uporabljali različne optične korekcije. Prva je rahla usločenost stopničaste tempeljske ploščadi, na kateri stoji stebrišče. Za izvedbo te arhitekturne prevare, ki daje občutek ravne ploskve, je bil potreben natančen izračun. ♦ Tudi žlebljeni stebri se skladno s pravili entaze do spodnje tretjine širijo in potem ožajo. ♦ Vogalni stebri so rahlo nagnjeni, postavljeni nekoliko bolj skupaj (da so od daleč videti v enakomernih razmikih); hkrati so nekoliko debelejši – če bi navidezno podaljšali njihove zunanje stranice, bi se staknili v vrhu trikotnika v višini kilometra in pol. ♦ Dorski stebri so brez baze (podstavka). Na žlebljenem delu počiva prstanast kapitel (tega sestavljata abakus in ehinus). ♦ Nad kapiteli je ogredje, sestavljeno iz arhitrava (prečne grede) ter friza s triglifi in metopami. ♦ Stebri so na krajših stranicah pravokotnika postavljeni v dveh vrstah: v prvi jih je osem, v drugi pa šest. ♦ Zunanji stebri so debelejši od dorskih stebrov, ki so jih uporabili v drugi vrsti pred vhodom v celo. ♦ Za stebri je cela (ali naos), prostor za kip boga. Cela je zidana in razdeljena na dva prostora: nekdanj je v večjem prostoru na vzhodu stal kolosalen trinajstmetrski Fidijev kip boginje Atene. Z zahodne strani templja se je vstopilo v dvorano devic. ♦ Kiparsko oblikovane površine tega templja so bile oba timpanona, metope in friz, ki je potekal okoli cele in je bil dolg 160 m. Nekoč so bile te površine pobarvane z rdečo, modro in zlato barvo. ♦ Partenon je bil zgrajen po strogih matematičnih pravilih: vse mere so odvisne od modula, osnovne mere, ki pomeni osnovo skladnosti celote in podrobnosti. ♦ Natančno so uporabili razmerje med proporcema 4 : 9 (npr. vidno v razmerju med širino in dolžino templja, njegovo višino in širino). ♦ Partenon je v celoti izdelan iz kamna (marmorja).
3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Partenonovi trikotni čeli z reliefi prikazujeta osrednjo osebo, ki ji je tempelj posvečen, boginjo Ateno – simbolno reliefi pomenijo vladavino te boginje za vedno. ♦ Timpanon na vzhodu prikazuje Atenino rojstvo iz Zevsove glave, na zahodu pa vidimo njeno tekmovanje s Pozejdomom, kdo bo zavladal Atiki. ♦ Mitološka interpretacija boginje Atene je povezana z istoimenskim atiškim mestom: Periklejeva sedanost se kaže v panatanejskih procesijah, ki so jih Atenci na čast zavetnici mesta obhajali jeseni v zahvalo za dobro letino. ♦ V templju je stal ogromen kip Atene iz zlata in slonovine (krizelefantinska tehnika). Zlato oblogo je bilo po potrebi mogoče sneti in potem nadomestiti (bila je okras in mestni zaklad). ♦ V dorskem frizu, potekajočem po zunanjščini templja, se metope menjavajo s triglifi. Metope prikazujejo mitološke prizore: gigantomahijo, kentavromahijo, amazonomahijo in trojansko vojno. ♦ Vsi kiparski detajli templja govorijo o osnovnem namenu: kako povečati zavetnico mesta, Ateno. ♦ Mitološke prizore so Grki upodobili zato, da bi opozorili na resnične zgodovinske dogodke, npr. na svojo zmago nad Perziji. ♦ Oblikovna zasnova kot celota in vsak posamezen del utelešata veličastnost grške kulture. ♦ Partenon simbolizira tudi grško zmago nad Perziji, grško moč, kulturo in bogastvo.

4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Partenon so zgradili v Periklejevem času približno 30 let kasneje, ko so Perzijci 480 pr. n. š. do tal porušili in požgali templje in druge spomenike na atenski Akropoli. Najlepši tempelj na Akropoli je posvečen boginji Ateni, zavetnici mesta. ♦ Partenon stoji na mestu, kjer je stal Atenin tempelj že prej. V tem času so Atene doživljale svojo zlato dobo, bile so na vrhu svoje moči. Periklej je denar, namenjen vojaški obrambi Aten in zavezniških mest, vložil v ponovno zgraditev Akropole – ta naj bi povzdignila lepoto Aten pred drugimi grškimi mesti. ♦ Na sliki 2 in 2 a je Panteon, najbolje ohranjeno rimsko antično svetišče, zgrajeno med letoma 118 in 125 v času cesarja Hadrijana in posvečeno sedmim planetarnim božanstvom. Njegov arhitekt ni znan (v nasprotju z zgoraj poimenovanimi Partenonovimi umetniki). ♦ Panteon je eno redkih ohranjenih svetišč rimske antike: v zač. 7. stoletja so ga posvetili v cerkev, posvečeno Mariji, in ga tako obvarovali pred uničenjem. Čeprav se prvotno kiparsko okrasje Panteona ni ohranilo, je stavba arhitekturno veliko boljše ohranjena od Partenona. ♦ V arhitekturni zasnovi se Panteon razlikuje od vzdolžno zasnovanega Partenona: je krožno zasnovan tempelj (rotunda), ki ga prekriva ogromna kupola, zato spada med središčno zasnovane stavbe. ♦ V nasprotju z dorskim templjem Partenonom je Panteonovo pravokotno preddverje sestavljeno iz dveh vrst monolitnih korintskih stebrov. ♦ Partenon je bil zasnovan bolj kiparsko kot arhitekturno, njegova zunanjsčina je morala biti všečna, ker v notranjščino verniki niso imeli dostopa. Lepa zunanjsčina je bila ozadje verskim obredom na prostem pred templjem. Kipi in reliefi s Partenona so najiminitnejši dosežek grške klasike. ♦ V nasprotju s Partenonom je Panteonova ohranjena notranjščina nadvse mogočna: sestavljata jo valj in polkrogla; valj nosi kupolo, katere vrh osvetljuje okrogla odprtina, okulus. Ta je edini vir svetlobe v notranjščini, če so vhodna vrata zaprta. Prostor je statičen, gledalca usmerja v bistveno, kar mora biti v središču (je zgled za starokrščanske mavzoleje in krstilnice). Svetloba, ki prihaja v temačni prostor skozi okulus, deluje na obiskovalca mistično. Zgradba je oblikovana tako, da z enim pogledom lahko zaobjamemo ves prostor. ♦ V prerez notranjščine Panteona lahko vrišemo kvadrat, kroglo in enakostranični trikotnik. Kupola meri 43,2 metra v višino. Notranjost kupole krasijo kasete v petih koncentričnih krogih. ♦ Kupola simbolizira nebesni svod, pa tudi razsežnost vesolja, večnost rimskega imperija. Krožni tloris predstavlja krožno gibanje vesolja. Pet vrst kaset pomeni pet vesoljnih sfer. V Panteonu je cesar razglašal pomembne zakone v navzočnosti vesoljnih sil. Take politične vloge Partenon ni opravljal. ♦ Medtem ko je Partenon grajen iz marmorja, je Panteon (razen preddverja in kamnitih oblog) večinoma zidan iz betona, ki je omogočal hitrejšo in monumentalnejšo gradnjo. Stene kupole se tanjšajo proti temenu s 6 m na 1,8 m. Za boljšo nosilnost so uporabljali različne materiale: za valjasti del opeko, kamen in marmor, kupola pa je iz travertina in lehnjaka. ♦ Obe stavbi veljata za pogosto občudovani v kasnejših umetnostnih obdobjih. ♦ Partenon je najlepši dorski in najslavnejši klasični tempelj, je pojem grške klasične arhitekture. Njegova vzdolžno zasnovana arhitektura je vplivala na rimsko antiko, na renesanso, neoklasicizem in historične sloge, pa tudi na postmodernistično arhitekturo 20. stoletja. Za svoj logotip ga je uporabila tudi organizacija Unesco. ♦ Panteon je edino antično svetišče, ki je ves čas verski prostor. Je ena od najslavnejših arhitektur vseh časov, ki je s svojo središčno zasnovo vplivala na zahodno in vzhodno, pod bizantinskim vplivom celo na islamsko umetnost. Njegovo središčno zasnovo so posnemali zgodnjekrščanski mavzoleji in krstilnice. Zelo so ga občudovali v renesansi (Brunelleschijeva kupola na stolnici v Firencah, Michelangelova kupola na cerkvi sv. Petra v Rimu, Bramantejev Tempietto). Občudoval ga je Andrea Palladio. V baroku in neoklasicizmu je bil zgled za versko in posvetno arhitekturo (Soufflotov pariški Pantheon).
5	Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Donatello (Donato di Niccolò di Betto Bardi, ok. 1386–1466) ◆ David ◆ ok. 1440/sredina 15. stoletja ◆ bron, naravna velikost ◆ Museo Nazionale di Bargello, Firenze ◆ zgodnja florentinska renesansa
2	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Prostostoječa, obla moška figura, akt v naravni velikosti, najstniško telo. ◆ Kontrapost kot pri antičnih vzorih mladih atletov, razporeditev teže telesa na eno nogo. ◆ Blago zaokrožene poteze pri oblikovanju, vodilna S-linija telesa odmeva v manjših krivuljah celega telesa, lahko bi govorili o zaporedju nežno usločenih S-linij. ◆ Uravnoveženje oblikovnih nasprotij (kontrast med osvetljenim telesom in osenčeno glavo), kontrast med površinsko slikovitimi (glava in pri tleh) in gladkimi deli dominantne površine telesa. ◆ Vrsta kompozicijskih in oblikovnih novosti označuje nov renesančni odnos do telesa in razcvet humanizma.
3	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pred nami stoji najstniški lepotec, starozavezni junak David in kaže, kako je renesansa, kot pred njo klasična antika, gojila odnos do telesne popolnosti. ◆ Lepotnost in milina na obrazu, pogled uprt v tla, izraža osredotočenost nase in na predmet ob Davidovih nogah, odsekano Goljatovo glavo. ◆ Teža telesa sloni na desni nogi, leva se poigrava z Goljatovo glavo, prsti na nogi so se zapletli v njegove kodre. ◆ Introvertirano razpoloženje. ◆ Neobičajno je, da je Donatello za Davida namesto odraslega lika vojščaka ali kralja, prevladujočega v srednjem veku, izbral mladostno postavo. ◆ Označil ga je s klasičnimi atributi: klobukom, okrašenim z lovorjevimi listjem (rastlina simbolizira pesništvo in slavo). ◆ Velik, neroden meč, ki ga drži v desnici, ni njegov, ampak Goljatov, v levici stiska kamen, s katerim ga je ubil. ◆ Golota prikazuje njegovo krhkost in ranljivost. Zmagal ni z grobo silo, temveč s premišljenostjo in vero v Boga (v krščanstvu je golota znamenje čistosti), s čimer predstavlja moč samostojnih dejanj. ◆ Prej navedenim oblikovnim kontrastom bi lahko dodali še dva vsebinska (ikonografska): mladost – starost, premišljeno delovanje – groba sila.
4	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Donatello je najznamenitejši kipar zgodnje renesanse, ki je v prvi polovici 15. stoletja deloval v Firencah ter vnesel številne kompozicijske in oblikovne novosti. ◆ Z bronastim Davidom je postavil temelje študiju golega telesa. ◆ David velja za prvi prostostoječi, v kontrapost postavljeni akt po antiki. ◆ Z detajli, ki jih je kipar prenesel iz antičnega kiparstva, je opozoril na humanistične vrednote. ◆ Kip Davida predstavlja simbolno republikanske Firence 15. stoletja, ki so se pod vodilno florentinsko renesančno družino Medici otresle cerkvenih spon. ◆ Kip Davida je naročil Cosimo Medici Starejši, da je krasil notranje dvorišče svoje nove mestne palače. ◆ Donatellov David je postal simbol nove umetnosti in novega tipa kiparstva. ◆ Biblijskega junaka so upodobili njegovi številni nasledniki: Andrea del Verrocchio, Michelangelo Buonarroti in Gian Lorenzo Bernini v baroku. ◆ Moški akt izvira kot lepotni ideal iz klasične dobe antične Grčije (upodobitev bogov in slavnih posameznikov, najpogosteje športnikov). ◆ Značilen je grški klasični kanon, telo je proporcionalno, anatomsko pravilno in v pravih razmerjih. ◆ Mironov Metalec diska je upodobljen v grškem klasičnem kanonu, pri katerem je razmerje proporcev človeškega telesa določeno z merami, ki se nanašajo na velikost glave proti telesu v razmerju 1 : 7 ali velikost dlani proti celotni višini telesa 1 : 10, prav tako David. ◆ Mironov Metalec diska je zrel, mlad moški, David je najstnik. ◆ Oba kipa sta upodobljena v naravni velikosti, sta akta. ◆ David je upodobljen v sproščeni drži, v kontrapostu, po dejanju boja. Metalec diska pa je zasukan, predstavljen z dinamično držo telesa, telo je napeto, ujeto v določenem trenutku. ◆ Diskobolus je realna oseba, je športnik, ki je v antiki veljal za prototip moške lepote, David je svetopisemska oseba, simbol zmagovitih Firenc. ◆ Oba sta čustveno zadržana, introvertirana. ◆ David upodablja mladost, upanje, je erotičen, Metalec diska izraža dejanje meta diska.
5	<p>Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del z utemeljitvijo.</p>

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Sandro Botticelli (Alessandro Filipepi) (1444/1445–1510) ♦ Pomlad (tudi orig. La Primavera) ♦ ok. 1478/druga polovica 15. stoletja ♦ jajčna tempera na leseni plošči ♦ 203 x 314 cm, delo velikih mer ♦ Galleria degli Uffizi, Firenze, Italija ♦ zgodnja renesansa
2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pred nami je razgibana skupina likov pred ozadjem, ki ga v celoti prekriva rastlinje. ♦ Najpomembnejša oseba je Venera, ki je poudarjena tako, da stoji v sredini. ♦ Kompozicijo ustvarjajo različni trikotniki. Vrh največjega je Kupido nad Venerino glavo. Levo in desno sta zbrani dve trojici likov. ♦ Upodobljeni liki so oblikovani plastično, njihova telesnost je realistična, čeprav slikar ohranja občutek lebdenja in nezemskosti mitoloških bitij. ♦ Barve so umirjene, prevladujejo bela, zelena, svetlo rdeča in svetlo modra. Svetloba na sliki je nevtralna, ni usmerjena, temveč rahlo mistična in poudarja mitološko razpoloženje na sliki. ♦ Zanimivo je oblikovanje ozadja, ki ga je slikar zaprl z rastlinjem. Za Venero je iz njega oblikovan obok in jo dodatno poudari kot središče kompozicije.
3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Upodobljeni liki od leve proti desni so: Merkur, tri Gracije, Venera s Kupidom, Flora, nimfa Hlorinda in Zefir (zahodni veter). ♦ Prva zgodba preobrazbe je Zefirjev lov nimfe Hlorinde. Ujel naj bi jo in posilil, ona pa naj bi se spremenila v Floro, kar nakazujejo rastline, ki se spuščajo iz njenih ust in krasijo njeno prosojno obleko. ♦ Ta dogodek simbolizira nekaj novega, začetek spremembe. ♦ Na levi strani slike so tri plesoče Gracije. Prva na desni je Ljubezen ali Poželenje, druga, Čistost, zadnja je Lepota. ♦ Metamorfoza, ki se je zgodila med Zefirjem, Hlorindo in Floro, se izraža v plesu Ljubezni, Čistosti in Lepote. ♦ V sredini stoji Venera, ki predstavlja Humanitas (dobrosrčno človečnost) s Kupidom nad glavo. ♦ V desnem kotu je Merkur, simbol razumnosti. Kompozicijsko in vsebinsko je popolno Zefirjevo nasprotje. ♦ Slika je alegorija pomladi, osnovni motiv naj bi bila preobrazba iz enega stanja v drugo. ♦ Zato je glavni vsebinski poudarek poživljajoča in obnavljajoča moč ljubezni, predvsem v duhu florentinskega neoplatonizma, ki ne poudarja telesne ljubezni, ampak ljubezen kot zbirko vseh človeških vrlin.
4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe deli upodabljata klasično mitologijo, ki postane zelo priljubljena zaradi ponovnega odkrivanja in navdušenja nad antiko. Mitološke teme predstavljajo vsebinsko novost renesančne umetnosti. ♦ Prvo delo prikazuje Venerin vrt in njeno spremstvo, drugo delo pa upodablja boga Merkurja. ♦ Venera (grška boginja Afrodita) je boginja lepote in ljubezni. Merkur (grški bog Hermes) je poslanec olimpskih bogov, posrednik, ki se je sprehajal med nebom in zemljo. Bil je najiznajdljivejši in najspretnjši med bogovi na Olimpu. Spremljal je mrtve v podzemlje, velja za izumitelja abecede, matematike, astronomije in rokoborbe. ♦ Merkur je upodobljen v obeh delih, vedno kot posrednik ali povezovalc. Na sliki odganja s kaducejem temne oblake z Venerininega vrta in nastopa kot njegov varuh ali kot posebitev meseca maja. Kiparska upodobitev nam kaže njegovo lebdenje v letu, vzpenjanje na nebo, ki poudarja vlogo sla. ♦ Na sliki je Merkur upodobljen kot brhki florentinski mladenič, ogrnjen v rdeče ogrinjalo, opasan z razkošnim mečem, čelado in škornji. Oblačila spominjajo na maškarado in v upodobitvi mladeniča morda lahko slutimo portret katerega od članov medičejske družine. Kiparska upodobitev kaže razgibani moški akt. Obe figuri sta postavljeni v izraziti kontrapost, njune kretnje poudarjajo milino in eleganco. Pri obeh je poudarjena skladnost telesa in njuna mladeniška lepota. ♦ V obeh delih se pojavlja tudi Zefir, bog zahodnega vetra. Ljudje so ga častili kot zaščitnika rastlin, ker je bil najmilejši med vetrovi in je s sabo prinašal vlago. Na sliki nastopa kot krilati ugrabitelj nimfe Hlorinde, v kiparski upodobitvi pa na svoji sapi nosi Merkurja in služi kot podstavek kompoziciji. V obeh delih je upodobljen z nabuhlimi lici, kar ponazarja sapo vetra.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Klasično mitologijo predstavlja izredno obsežen sklop mitoloških vsebin grško-rimske civilizacije, ki govorijo o bogovih in mitskih junakih, o njihovem rodu, življenju in slavnih dejanjih. ♦ Vloga in ugled grških bogov sta v resnici že oslabela veliko pred iztekem antične kulture, zato so le-ti zelo zgodaj dobili alegorične pomene. Zato so te osebe s svojimi zgodbami postale prispodobne, skozi katere so že v antiki razlagali svet in značaje ljudi. ♦ Najvplivnejši literarni vir mitoloških motivov v likovni umetnosti je predvsem delo rimskega pesnika Ovidija (Metamorfoze, Fasti ...), saj je upesnil več kot dvesto grških mitov, zato njegove pesnitve predstavljajo enciklopedijo grško-rimske mitologije. ♦ Druge literarne vire iz antike, ki spadajo v zakladnico klasične mitologije, predstavljajo še Homerjevi epi (Iliada, Odiseja), Vergilova Eneida, Heziodova Teogonija in drugi ... ♦ Mitološke teme spadajo med posvetno ikonografijo, zato je tudi okolje, v katerem se pojavljajo, vezano na izobražen krog poznavalcev in elito, ki so jo predstavljali bogati aristokrati, humanistični izobraženci in florentinski meščani. ♦ Dela z mitološko temo so nastajala kot dekor za plemiške rezidence, spalnično okrasje ali protokolarna darila. ♦ Obe deli sta nastali kot poročni darili, prvo je postalo del poročnega okrasja, drugo pa je kopija darila in je postalo okrasje vodnjaka na stopnišču vile. ♦ Oba umetnika sta se gibalala v krogu humanističnih intelektualcev, ki so se zbirali na dvoru Lorenza Veličastnega in Cosima I. iz družine Medici. Slikarji v 15. stoletju v Italiji so se podredili željam naročnika, ki jim je predložil vsebinski program dela. ♦ Namen obeh del je tudi, da slavita Medičejce ter njihov sofisticirani, vizionarski in zaljubljeni odnos do umetnosti in kulture. ♦ Na njuno delo je močno vplivala antika ter estetski kanon platonizma in neoplatonizma, filozofije, ki je želela povezati grško in rimsko izročilo s krščanstvom. ♦ Pri mitoloških likih se izraža lepotni ideal, ki po neoplatonistični filozofiji simbolizira dobroto oziroma lepoto duha. ♦ Mitološke teme obravnavajo vprašanja ljubezni in lepote, zato so tudi priljubljene vsebine, ki omogočajo umetnikom iskanje in upodabljanje idealnih lepotnih telesnih tipov. ♦ Deli imata tudi poučno sporočilo. Slika 1 opominja petnajstletnika na prehod iz otroške v odraslo dobo ali iz samskega stanu v zakonsko zvezo. Mlademu ženinu sporoča, naj prehodi pot od poželenja do razumnosti, od Zefirja do Merkurja. Kip na sliki 2 z retorično kretnjo kazalca, usmerjenega v nebo, kaže Merkurjev naslednji cilj, ki je prostor resničnega spoznanja in božanske zaščite. Prvotna kompozicija je nastala za okrasje univerze v Bologni in simbolno vodi študente, kje morajo iskati izvor modrosti.
5	Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del z utemeljitvijo.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Gian Lorenzo Bernini ♦ Zamaknjenje sv. Tereze ♦ 1647–1652/sredina 17. stoletja ♦ bel marmor, pisan marmor, pozlačen les, štuk ♦ klesanje ♦ višina osrednje kiparske skupine 150 cm, delo velikih mer ♦ kapela družine Cornaro, cerkev Santa Maria della Victoria, Rim ♦ visoki barok
2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kiparska skupina je del celostne zasnove kapele, ki vsebuje oblikovanje arhitekture, kiparstva, slikarstva in svetlobe, pri čemer se te zvrsti prepletajo. ♦ Kapela je zasnovana kot gledališki prostor, pri čemer je obravnavana skupina na sceni/odru nad oltarjem, gledalci pa so pripadniki družine Cornaro, ki so upodobljeni v reliefu na podolžnih stenah, kot da sedijo v gledaliških ložah. Okvir odra je oblikovan kot oltarna arhitektura. ♦ Obravnavana skulptura kaže sv. Terezo med njenim zamaknjenjem/videnjem, ko ji angel meri s puščico v srce. Tereza je upodobljena v napol ležečem položaju na oblakih, oblosti njenega telesa ni čutiti pod zelo močno nagubano obleko. Obraz s skoraj zaprtimi očmi ima uprt v nebo. Konture so prekinjene, saj bogato nagubana draperija v povezavi s svetlobo ustvarja stalno spreminjajoče se obrisne linije. ♦ Telo angela je bolj plastično oblikovano. Njegova draperija, ki mu razkriva obe roki in desno ramo, je n drobneje nagubana. Angel z desnico vihti puščico, z očmi pa se ozira v svetnico. ♦ Kompozicija je diagonalna. Prvo diagonalo tvori potek angelovih rok in puščica, drugo pa potek Terezinega telesa. Diagonali se sekata na mestu Terezinega srca. Obe figuri sta zelo razgibani in v obrazih je čutiti patos (Tereza) in srečo (angel). ♦ Prostor je ustvarjen s tričetrtinskimi zasuki in prekrivanjem teles. ♦ Kiparska skupina je izklesana iz belega marmorja, ki je zloščen do sijaja. Zato je v močnem kontrastu z oblaki, ki imajo hrapavo površino. Tako se kiparska skupina še bolj izrazi, saj so drugi deli kapele iz pisanih marmorjev. ♦ Prav tako na bel marmor bolje učinkuje svetloba, ki je bistveni del celote. Kiparska skupina je osvetljena od strani in od zgoraj (upoštevati je treba še svetlobo, ki prihaja iz ladje, in svetlobo, ki so jo včasih dajale sveče); nanjo pada naravna svetloba skozi okna, ki pa se glede na vreme stalno spreminja. Potek svetlobe je poudarjen z zlatimi žarki, ki padajo od zgoraj navzdol za skupino. ♦ Bogato nagubana draperija in svetloba ustvarjata močne kontraste svetlobe in sence.
3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Španska mističarka in redovnica Tereza Avilska (1515–1582), ki je bila reformatorica karmeličanskega reda, je v svojem delu med drugim opisala tudi mistično izkušnjo. Videla naj bi svetlobo, iz katere se je utelesil angel, ki jo je nekajkrat zabodel v srce z gorečo puščico. Pri tem ji je zadal ostro bolečino, v kateri je nemočno otrpnila, a hkrati začutila gorečo božjo ljubezen. ♦ Bernini je upodobil najbolj dramatični trenutek, ob katerem je Tereza videti res povsem nemočna in prevzeta. ♦ Dogodek je upodobljen zelo čutno in telesno nasladno, saj vsebuje nekatere erotične poudarke. ♦ Leta 1622 je bila Tereza Avilska razglašena za svetnico. Priljubljeni svetniki v poreformacijskem obdobju niso bili več mučenci ali ubožniki, ampak tisti, ki so pot do Boga iskali s poglobljeno osebno duhovno izkušnjo in misijonarskim delom, na primer sv. Ignacij Loyolski in sv. Frančišek Ksaverij. ♦ Na tleh kapele sta v tehniki inkrustacije prikazana okostnjaka kot opomin na minljivost in smrt.
4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Na reformacijo se je Cerkev odzvala tako, da je poskušala čim več ljudi pridobiti za katoliško vero. Ob tem jim je bila najpomembnejša izobrazba duhovnikov, za protireformacijsko dejavnost pa so pridobili številne redove ter škofo in posvetne voditelje (plemiče, vladarske družine). ♦ Na tridentinskem koncilu (1545–1564), ki je začrtal smernice protireformacije, so bila med drugim določena tudi pravila, kakšna sme biti sakralna umetnost in kakšna ne sme biti. ♦ Protireformacijska umetnost je morala v vernikih poglobljati vero in kazati njeno moč, nagovarjati pa je morala vse čute in v ljudeh buditi domišljijo. Zato so bile upodobitve sakralne umetnosti zelo razgibane, dramatične, živih barv, kazale pa so najbolj dramatične trenutke iz

	<p>življenja svetnikov ali njihovo povečanje.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ignacij Loyolski je avtor Duhovnih vaj, meditacijske tehnike, ki temelji na prepričanju, da si mora tisti, ki meditira, z vsem svojim telesom in vsemi čuti v svoji domišljiji predstavljati temo, o kateri meditira. Ta povezava med slikovno predstavo in duhovno poglobljenostjo je temelj za pomembnost sakralne podobe pri posredovanju v jezuitskih in nasploh protireformacijskih dušnopastirskem prijemih. ♦ Upodobitve svetnikov so vernike predvsem napeljevale k temu, da bi v življenju sledili svetnikom. ♦ Ureditev kapele je naročil beneški kardinal Federico Cornaro in je v njej tudi pokopan. ♦ Baročne značilnosti, kot so dramatika, slikovitost, razgibanost, patos, se zelo dobro udeležajo v delih Gian Lorenza Berninija. Z oblikovanjem kapele se je ponovno uveljavil kot vodilni umetnik na papeškem dvoru, saj so morali pred tem zaradi statične napake porušiti zvonika cerkve sv. Petra, ki ju je on projektiral. ♦ Berninijeva dela so bila vzor številnim umetnikom še globoko v 18. stoletje (številni posnetki njegovega Vodnjaka štirih rek po celotni katoliški Evropi). Delo je zaradi erotičnih poudarkov doživelo več psihoanalitičnih razlag. ♦ Obe deli imata močno didaktično vlogo. Prvo kaže zamaknjenje mističarke, drugo pa Prisego Horacijev. ♦ Prvo delo nam ugaja in nas privlači zaradi vsebine in načina upodobitve, saj je angel prikazan kot prikupen mladenič, Terezo pa, kot da res uživa v angelovem dejanju. Namen upodobitve je bil mistično doživetje prikazati čimprivlačejše. Način upodobitve je spodbujal vernike, da so tudi sami sledili asketskemu življenju svetnice. ♦ Drugo delo ima močno moralno vsebino. Ta poudarja krepostno in načelno življenje. Sliko je naročil francoski kralj Ludvik XVI., saj je poskušal s slikami s tako in podobno vsebino vplivati na splošno moralo. ♦ Take upodobitve, ki so ljudi spodbujale h krepostnemu in domoljubnemu življenju, je nekaj let kasneje sprejela za svoje tudi francoska revolucija oz. razsvetljenstvo. ♦ Tako sta pravzaprav obe deli nekako v službi vladajoče ideologije. Na sliki 1 naj bi bil upodobljen neki dogodek (po pisanju mističarke), na sliki 2 pa naj bi bil upodobljen zgodovinski dogodek iz rimske zgodovine. ♦ Prvo delo kaže pripadnost Bogu, drugo pa republikanskim vrednotam, kot so domoljubje, požrtvovalnost, svoboda, junaštvo, žrtvovanje skupnim vrednotam, prednost skupnim vrednotam pred osebnimi željami itd. ♦ Obe zgodbi sta umetnika priredila po svoje, tako da sta pridobila dramatičnost. ♦ Delo 1 je iz baročnega obdobja, delo 2 pa iz obdobja neoklasicizma. Zato sta si deli po stilu zelo različni. ♦ Delo na 1. sliki pripada slikovitemu stilu, figure na sliki 2 pa pripadajo plastičnemu stilu, saj so konture jasno izrisane in telesa zelo plastično prikazana. Telesa delujejo, kot bi bila kiparsko oblikovana. ♦ Za oblikovanje prostora na 2. delu je uporabljena linearna perspektiva, kar se vidi pri slikanju tal in arhitekture v ozadju, tu je prizorišče omejeno. ♦ Na delu s slike 1 je prizorišče neomejeno in prostor prikazan s prekrivanjem in zasuki teles. ♦ Kompozicija na delu s slike 1 je diagonalna, zelo razgibana, kompozicija na delu 2 pa je tektonska, premišljeno organizirana. Linija kompozicije gre preko mladeničev na levi navzgor do središča, ki ga zaznamuje očetova pest z meči, nato pa gre proti desni navzdol do skupine jokajočih žena. Obe skupini tvorita svoj trikotnik, moški pokončnega in vzpetega, žene razpotegnjenega in nizkega. V kompoziciji je mogoče razbrati še več manjših trikotnikov. ♦ Svetloba na delu 1 ustvarja močan chiaroscuro. Ta se spreminja glede na intenzivnost in naravo dnevne svetlobe. Svetloba na delu 2 pada na prizor z leve sprednje strani in izrisuje dokaj ostre sence. ♦ Zlasti kompozicija na sliki 2 dobro podpira vsebino. Moškim sta odmerjeni dve tretjini slike (stojijo pred dvema arkadama arhitekture) in njihova kompozicija sega tudi precej više, ženskam je odmerjena le tretjina slike (širina skupine ustreza širini ene arkade). ♦ Tudi druga formalna sredstva podpirajo vsebino, tako da se da sporočilo hitro razbrati (očišče perspektive, svetloba, uporabljene barve). Moški na sliki so aktivni, so prisposoda boja za domovino, patriotizma, herojstva, ženske pa so pasivne, čustvene, obupane. ♦ Sporočilo slike je, da morajo vrline, kot so pogum, moč, trdna volja, lojalnost, patriotizem, premagati čustva žalosti in obupa. ♦ V nasprotju z baročnim delom na sliki 1. je za delo na sliki 2 značilno, da se zgleduje po antiki formalno in vsebinsko.
5	Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ivana Kobilca ♦ Poletje ♦ 1889–1890/druga polovica 19. stoletja ♦ olje na platnu ♦ 180 x 140 cm, delo srednje velikosti ♦ Narodna galerija, Ljubljana ♦ realizem
2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tri osrednje figure na sliki Poletje, mlada ženska, deček in deklica, so postavljene v piramidalni kompoziciji nekoliko levo od sredine in predstavljajo jedro slike. Kompozicijo dopolnjujeta dva dečka v ozadju. ♦ Z rahlim zamikom iz središčne osi nam slikarka sporoča, da slika ni samo skupinski portret treh oseb, temveč tudi razpoloženska krajina, z združitvijo figuralne skupine in krajine pa se celota spreminja v alegorijo poletja. ♦ Format je primeren za figuralno sliko, za krajinsko bi bil ustrežnejši ležeč pravokotnik. ♦ Vrsta likovnih elementov pripomore k učinku prostorskega poglobljanja (travniki v ospredju, ki se diagonalno nadaljuje do dveh tretjin desnega roba slike, za njim ograja in za njo drevje, ki sega do zgornjega roba slike, tako da neba ne vidimo). ♦ Dolg, poševno postavljen lesen plot sliko predeli na temnejšo spodnjo desno in svetlejšo levo zgornjo polovico ter poveže dogajanje v ospredju z ozadjem, saj zariše diagonalo skozi prostor. ♦ Dva dečka, ki se skupini približujeta iz ozadja, sta v skladu z linearno perspektivo izrazito pomanjšana, s čimer se občutek poglobljenega prostora še poveča. Visoko očišče je postavljeno ob zgornji rob ograje na desni strani. ♦ Uporabljena je tudi barvna perspektiva; temnejši toni iz ozadja so uravnoveženi z odtenki svetlo zelene na osončenih poljih v ospredju. Madeži zelene, ki kot vzorec prepredajo celoten pravokotnik slike, ustvarjajo učinek ploskovite slike v nasprotju z učinkom poglobljanja. ♦ Detajli obeh dečkov v ozadju so zelo natančno naslikani, kar ni skladno z velikim globinskim izrezom prostora, ki ga slika prikazuje, saj bi morali biti odmaknjeni detajli zamegljeni. ♦ Natančne, risarske poteze, s katerimi je slikarka oblikovala figure in cvetje v kiti, se pri okolici in svetlobnih učinkih nekoliko zmeščajo ter so bolj pastozne.
3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pred nami je slikarsko natančno predstavljen poletni počitniški prizor v prijetnem razpoloženju na podeželskem vrtu v svežih odtenkih zelenja. ♦ Na sliki je pet oseb, tri osrednje in dve stranski. ♦ Mlada ženska, sedeča na klopi kot mestna gospodična v podeželskem okolju, se prijazno igra z vaškimi otroki in plete kito cvetja. To je slikarkina sestra Fani. Ob njej sta otroka, ki ji podajata cvetice. Tudi onadva sta slikarkina sorodnika, bratranec Blekov Janezek in njegova sestra Katrica. Ob ograji se iz ozadja trojici približujeta še dva fantiča in prinašata novo cvetje. ♦ Prizor se dogaja v idiličnem naravnem okolju, vse je pregledno, varno in prikupno. Enostavno oblikovani vrtni arhitekturni elementi, ograja in klop nam orišejo videz podeželskega vrta. ♦ V ta prostor je iz tujega okolja prišla mladenka, ki se s svojo meščansko obleko od tega prizorišča razlikuje. ♦ Prikazan je trenutek vrnitve v domače okolje, sentimentalni in srečni, vendar z očitnimi sledmi odtujenosti od tega sveta – idilični trenutek srečne zatopljenosti v delo pa premaguje družbene razlike; to je preprost svet, v katerem ni prostora za tragične zgodbe in družbene stiske. ♦ Pred nami je alegorija poletja, časa, ko je sonce na vrhuncu moči, ko vse cveti in sadje obrodi (kot slikarska in kiparska tema je bila znana od pozne antike ter priljubljena v renesansi, baroku in umetnosti 19. stoletja).
4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kobilca se je na sliko Poletje pripravila tako, da je sama posnela štiri fotografije, na katerih je razpostavila mladenko in dva otroka, kot jih vidimo na sliki; z uporabo fotografije je pokazala, da brez zadržkov sprejema moderne tehnične novosti. ♦ Slika je nastajala med počitnicami na materinem domu v Podbrezju v dveh poletjih, 1889 in 1890; to je bil prelomni čas, ko je prejšnjo prevlado rjavih tonov nadomestila moderna svetla paleta, ki sta jo zaznamovala plenerizem in impresionistične svetlobne raziskave. Kljub temu slika ni spontan, temveč preišljen in naštudiran plener, zasnovan kot velika salonska podoba.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kot Kobilca je bil tudi Courbet realistični slikar. Njegova slika Pogreb v Ormansu je nastala kakih 40 let pred Kobilčinim Poletjem. Med slikama je veliko oblikovnih razlik. ♦ Obe sliki sta naslikani v tehniki olje na platnu, a se razlikujeta tudi po velikosti in vsebini. Pogreb v Ormansu je slika zelo velikega formata, na njej so ljudje naslikani v naravni velikosti. Na Pogrebu v Ormansu enakomerna razporeditev figur spominja na friz: ženske predstavljajo skupino na desni. Eden od ministrantov nosi križ – ta v kompoziciji začrta zlati rez. ♦ Gore v ozadju Pogreba v Ormansu so kulisa, ki ne pogloblja prostora. Pri Poletju imamo vtis poglobljenega prostora zaradi barvne in linearne perspektive. ♦ Če je pri Poletju mogoče opaziti piramidalno kompozicijo, je kompozicija Pogreba v Ormansu monumentalna, statična, brez uporabe perspektive. ♦ Courbetova slika govori o pogrebu – barve so temne, dan deževen. Osebe so nepremične, brezizrazne. Prevladujejo črno-beli barvni toni, sivina neba, rjava barva zemlje. Nanosi barv so debeli. Pri Poletju je skladno s sproščenim razpoloženjem oseb na sliki prejšnjo prevlado temnih rjavih tonov nadomestila moderna svetla paleta, ki sta jo zaznamovala plenerizem in impresionistične svetlobne raziskave. Natančne, risarske poteze, s katerimi je slikarka oblikovala figure in cvetje v kiti, se pri okolici in svetlobnih učinkih nekoliko zmeščajo ter so bolj pastozne. ♦ Slika Poletje je po Kofetarici drugo najbolj priljubljeno delo Ivane Kobilce, ki je že ob nastanku doživelo pohvale v domovini in tujini. ♦ V nasprotju z všečnostjo slike Poletje pa je Pogreb v Ormansu, ki velja za prvo pomembnejše Courbetovo delo, na pariškem Salonu povzročil burne odzive. Za nespodobnega je veljal že ogromni format slike, saj so bile take mere namenjene veličastnim temam historičnega slikarstva. Očitani so mu, da so mali ljudje prikazani v prevelikem merilu, osebe so se jim zdele grde, vsakdanjost prizora pa nespodobna. ♦ Eden redkih občudovalcev je zapisal, da bo slika v zgodovini umetnosti ostala kot »Herkulova stebra realizma«. Drugi so jo imeli za socialistični manifest. ♦ Za izhodišče je Courbet vzela El Grecovo sliko Pogreb grofa Orgaza. ♦ Courbetovo slikarstvo je vplivalo na impresioniste, saj je stvarnost prikazoval tako, kot je. ♦ Pogreb v Ormansu je Courbetova prva monumentalna slika, ki naj bi hkrati prikazovala njegovo slikarsko načelo. Na delo so vplivali skupinski portreti holandskih in španskih mojstrov 17. stoletja. Prizor je postavljen na vaškem pokopališču v slikarjevem rojstnem kraju Ormansu. Slika najbrž govori o pogrebu slikarjevega strica. Ob grobu so vsi družbeni sloji vaškega prebivalstva. Figure so videti karseda vsakdanje, realistične, nepolepšane. Slikar je pojasnil, da je naslikal dejanske portrete Ormančanov. Z natančnim posnetkom vsakdanjosti je želel pokopati romantično slikarstvo, kar mu je uspelo. Sliko so sprva razlagali kot protiversko, ker je bil slikar prepričan socialist. Ob prevladujočem Križanem so zbrani župnik, župan in sodnik, obkroženi s predstavniki vseh družbenih razredov: tako je prikazana ideja družbene enakosti.
5	♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>Štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Eugene Delacroix ◆ <i>Sardanapalova smrt</i> ◆ 1827/prva polovica 19. stoletja ◆ 392 x 496 cm (monumentalne mere) ◆ olje na platnu ◆ Musée du Louvre, Pariz ◆ romantika
2	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Na rožnati postelji z zlatimi sloni leži Sardanapal – povzročitelj pokola, ki divja okrog njega. ◆ Slika je velikega formata. ◆ Kompozicija je dinamična in ustvarja občutek kaotičnosti, glavna silnica je padajoča diagonala od kraljevega očesa do zabodene ženske spodaj, padajoča linija. ◆ Poudarjeno središče slike, ki se proti stranem navidezno širi čez njen rob, v sredini so detajli zelo jasni, proti robu pa postajajo predmeti bolj zabrisani. ◆ Slikar z likovnimi sredstvi izraža celo paleto dramatičnih človeških čustev. ◆ Slikarjeve poteze so razgibane, strastne. ◆ Slika izraža izredno energijo, vzdušje na robu norosti in simbolizira upor proti vsemu, kar zagovarja klasična umetnost. ◆ Barve so tople, živahne in bogate. Prevladuje rdeča barva. ◆ Slikar velja za enega največjih koloristov vseh časov, barve je mešal v mavrični spekter in ni uporabljal čistih nanosov kakor njegovi sodobniki, uporaba komplementarnih barv, npr. rdeče in zelene.
3	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Prizor iz asirske zgodovine, ki ga je v svoji drami <i>Sardanapal</i> (1821) predstavil Lord Byron. ◆ Sardanapal, zadnji asirski kralj, ki je živel v Ninivah, naj bi ob spoznanju, da mu ne bo uspelo ubraniti mesta pred napadalci, sklenil zažgati palačo z najdragocenejšim, kar premore: s odaliskami, služabniki in živalmi vred. ◆ Prizor gole odaliske tik pred smrtjo, ki kralja prosi za milost, on pa se ne zmeni zanjo. ◆ Kralj se pripravlja, da bo zaužil čašo s strupom, samomor je priljubljena tema romantike. ◆ Značilno za romantično razpoloženje, melanholija, eksotizem, čutnost, dramatičnost, nasilje. ◆ Orientalizem, kot ga je razumela tedanja družba: neusmiljeni, z dragulji okrašeni princ, ugrabljene žrtve, goli črni sužnji, harem, ...
4	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Slika je bila razstavljena na pariškem Salonu leta 1827 in ni bila dobro sprejeta. ◆ Slikar je bil sodobnik neoklasicistov, razvil pa je popolnoma drugačen način slikanja, ki je nasproten lepoti, harmoniji in redu neoklasicizma. ◆ »Spopad« med zagovorniki neoklasicističnega načina slikanja in novega romantičnega: prvi so zagovorniki risbe – slika mora temeljiti na skrbno izdelani skici, barva je drugotnega pomena, drugi pa so zagovorniki barve. ◆ Delacroix velja za enega največjih koloristov vseh časov, ki se je zgledoval pri Rubensu in slikarjih beneške renesanse, njegovo delo pa je močno vplivalo na razvoj modernizma. ◆ Iskanje novih virov in motivov slikarjev v leposlovju, orientalizmu. ◆ Za romantično obdobje je značilno tudi povezovanje z literaturo, predvsem s poezijo in dramatiko ter z glasbo. ◆ Na prvi sliki je kompozicija atektonska, nevezana, diagonalna, na drugi sliki pa tektonska, vezana, trikotna. ◆ Na prvi sliki so konture velikokrat zabrisane, prekinjene, na drugi sliki pa so zelo jasne, sklenjene. ◆ Na prvi sliki se prostor gradi s pomočjo barve, prekrivanjem teles, na drugi pa z linearno perspektivo. ◆ Na prvi sliki je upodobitev slikovita, naturalistična, na drugi sliki pa plastična, realistična.
5	<p>Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del z utemeljitvijo.</p>